

Історія зарубіжної літератури

Тип	дисципліна професійної і практичної підготовки
Код	ОК-1
Семестр	1-й, 2-й, 3-й, 4-й
Загальна кількість кредитів/годин	11/330
Форма контролю	екзамен (усний), екзамен (усний), екзамен (усний), екзамен (усний).
Викладач	канд. філол. наук, старший викладач кафедри романо-германської філології та зарубіжної літератури Ігнатенко Дарина Євгенівна
Необхідні обов'язкові попередні та супутні навчальні дисципліни	Перша іноземна мова, Друга іноземна мова.
Місце у структурно-логічній схемі	ОК-1 <i>Історія зарубіжної літератури</i> викладається на першому та другому роках навчання
Форми навчання	лекції, практичні заняття, самостійна робота
Критерії оцінювання	1-й семестр - поточний контроль – 80 балів, підсумковий контроль – 20 балів 2-й семестр - поточний контроль – 80 балів, підсумковий контроль – 20 балів 3-й семестр - поточний контроль – 80 балів, підсумковий контроль – 20 балів 4-й семестр - поточний контроль – 80 балів, підсумковий контроль – 20 балів
Мова викладання	українська

Зміст навчальної дисципліни

Антична література

Загальна характеристика античної літератури. Географія розповсюдження античної літератури. Періодизація та особливості розвитку літературного процесу в Давній Греції та Римі. Архаїчний період давньогрецької літератури (VIII – поч. V ст. до н.е.). Періоди давньогрецької цивілізації: критська (мінойська) цивілізація, крито-мікенська культура, період дорійського панування, її значення для розвитку грецької міфології. Давньогрецька міфологія. Боги старшого і молодшого поколінь. Цикли античної давньогрецької міфології. Давньогрецький архаїчний епос. Героїчний, дидактичний, генеалогічний епос. Гомерівський епос. Особливості епічного стилю Гомера. Взаємодія міфу та історії в поемах Гомера. Сюжетно-композиційні особливості поеми Гомера "Іліада" (лінійність, двоплановість). Сюжетно-композиційні особливості поеми Гомера "Одіссея". Архаїчна лірика. Ямбічна лірика, її сатирично-викривальний зміст. Творчість Архілоха; епіграми Сімоніда. Мелічна лірика (мелос). Монодійна лірика. Творчість Алкея, Сапфо, Анакреонта. Хорова лірика, її види: гімни, пеани, дифірамби, парфенії. Байки Езопа, езопівська мова. Класичний період давньогрецької літератури (V – IV ст. до н.е.). Греко-перські війни. Поняття афінської рабовласницької демократії. Її

становлення (“Час Перікла”) і занепад. Занепад героїчного епосу. Розвиток драматичних і прозових жанрів. Джерела грецької драми: народні свята на честь бога Діоніса, богині Деметри, культ мертвих, культ героїв. Основні види драми: трагедія, комедія, драма сатирів. Походження трагедії, її композиція. Виникнення театру. Творчість Есхіла, Софокла, Еврипіда. Розвиток давньогрецької комедії (творчість Аристофана). Давньогрецька проза класичного періоду: історіографічна (Геродот, Фулід), красномовна (Демосфен), філософська (Геракліт, Демокріт, Сократ, Платон, Арістотель). “Поетика” Арістотеля і проблеми літератури і мистецтва. Вчення про трагедію і її складові частини, “катарсис”. Історичне значення “Поетики” в античності і нові часи. І. Я. Франко про творчість Арістотеля. Еліністичний та римський періоди давньогрецької літератури (IV ст. до н.е. – V ст. н.е.). Новоаттична комедія: структура, її завдання Творчість Менандра. Олександрійська школа поетів. Аполоній Родоський та його “Аргонавтика”. Грецька література періоду римського господарювання. «Сатири» Лукіана. Поява античного роману. Буколічний роман Лонга «Дафніс і Хлоя». Давньоримська література епохи республіки. Творчість Плавта, Теренція. Література періоду громадянських війн (до 31 р. до н. е.). Творчість Цицерона, Юлія Цезаря. Школа «неотериків». Любовна поезія Катутла. Лукрецій і його поема «Про природу речей». Римська література епохи імперії (кін. I ст. до н.е. – V ст. н.е.). «Золотий вік» (30-ті рр. до н.е. 14 р. н.е.) римської літератури – правління Октавіана Августа. Ідеологія епохи принципату. Творчість Публія Вергілія Марона (загальний огляд). Місце героїчного епосу «Енеїда» у творчості поета. Творчість Овідія. «Срібний вік» (I – поч. II ст. н.е.) – правління династій Юліїв, Клавдіїв, Флавіїв; Творчість Сенеки. Своєрідність римської сатири: Петроній Ювенал, Марціал, Федр. Пізня римська література (II –V ст. н.е.) – занепад античного суспільства, 476 р.н.е. – падіння Західної Римської імперії, захоплення території германськими племенами; література провінцій, розвиток античного роману (Апулей «Метаморфози»), християнська література латинською мовою (Августин).

Література Середньовіччя

Література Середньовіччя: періодизація, концепція людини та світу в літературі Середньовіччя. Стародавній епос Раннього Середньовіччя: кельтський (ірландські саги), давньоскандинавський («Старша Едда», «Молодша Едда»), англо-саксонський («Беовульф»). Середньовічний героїчний епос: проблематика, жанрові особливості та специфіка відображення дійсності. Французький героїчний епос «Пісня про Роланда». Німецький героїчний епос «Пісня про Нібелунгів». Художня своєрідність іспанського героїчного епосу «Пісня про мого Сіда». Клерикальні та світські тенденції у літературі Середньовіччя. Поезія вагантів. Лицарська (куртуазна) література XII-XIII ст., її соціальна основа, етична позиція. Основні жанри, мотиви і образи лірики трубадурів, труверів, мінезингерів (Бертран де Борн, Джауфре Рюдель та ін.). Художні особливості лицарського роману. Сказання про короля Артура та лицарів Круглого столу як основа лицарського роману. Сюжет про Трістана та Ізольду, варіанти його відображення у середньовічній літературі. Міська середньовічна література (суспільно-історичні умови виникнення, основні жанри – фабліо, шванки, сатиричний тваринний епос, алегоричний епос).

Франсуа Війон як поет Пізнього Середньовіччя: кризовість його світовідчуття, жанрово-стильова і тематична своєрідність його поезії.

Література і культура Відродження

Література і культура Відродження у Франції. Творчість Ф. Рабле. «Гаргантюа і Пантагрюель»: композиція, жанр, проблематика. Криза французького гуманізму у творчості М. Монтеня. Попередник англійського Відродження Дж. Чосер. «Утопія» Т. Мора: основні ідеї і художні особливості. Культурно-історична специфіка доби Відродження в Англії (загальна характеристика). Розвиток англійського театру в кінці XVI в. Творчість К. Марло. Творчість У. Шекспіра: періодизація, основні риси поетики, картина світу і образ людини. Шекспірівське питання. Особливості розвитку Відродження у Німеччині та Нідерландах. Діяльність У. фон Гуттена. Гуманізм в Нідерландах («Похвала глупоті» Е. Роттердамського). Іспанська література доби Відродження. Особливості іспанського гуманізму. Творчість М. де Сервантеса. «Хитромудрий ідальго Дон Кіхот Ламанчський»: проблема жанру роману, образи головних героїв. Роль Лопе де Веги у розвитку іспанської драми.

Історико-літературний процес у Західній Європі XVII ст.

Бароко – літературний напрям XVII ст.: походження поняття, концепція світу і людини, стильові тенденції. Класицизм: походження поняття, концепція світу і людини, стильові тенденції. Трагедія як жанр в художній системі класицизму (спосіб відображення дійсності, вибір жанрів, мова). Іспанська література XVII ст.: розвиток шахрайського роману (Кеведо Гевара) та національної драми (Л. де Вега, Кальдерон). Стильові течії в поезії (культуранізм, концептизм). Французький класицизм, його соціально-філософська основа. Розквіт класицистичної драматургії у творчості Корнеля, Расіна, Мольєра. Творчість Лопе де Вега. Естетичні погляди письменника. Творчість Педро Кальдерона – вершина літературного бароко. Філософська драма «Життя – це сон» Творчість П. Корнеля. Трагедії «Сід», «Горацій». Поняття «високої комедії» у творчості Мольєра (аналіз 1 твору на вибір: «Тартюф» або «Дон Жуан»). Творчість Ж. Расіна. Естетичні погляди драматурга. Трактат Н. Буало «Поетичне мистецтво» і його роль у розвитку естетичної думки. Барочні тенденції в німецькій поезії (А. Гріфіус) і прозі (Г. Гріммельсгаузен). Літературний процес в Англії XVII ст. Поезія Дж. Донна. Д. Мільтон і його поема «Втрачений рай».

Епоха Просвітництва

Характеристика ідейних і художніх тенденцій епохи Просвітництва. Національна своєрідність західноєвропейського Просвітництва. Жанрова природа твору Д. Дефо "Робінзон Крузо". Просвітницька концепція роману. Жанрова своєрідність, композиція роману Д. Свіфта "Мандри Гуллівера". Жанрова своєрідність роману Г. Філдінга «Історія Тома Джонса, знайди». Сентименталізм в англійській літературі XVIII ст. Художнє новаторство Л. Стерна (роман «Сентиментальна подорож»). Роберт Бернс: мотиви, образи, художня своєрідність його поезії. Англійська драма в XVIII ст. Р.Б. Шерідан («Школа лихослів'я»). Епоха Просвітництва у Франції. Роль Вольтера в русі Просвітництва. Жанрова і художня специфіка творчого спадку Вольтера. Проблематика і жанрова своєрідність твору «Кандід, чи Оптимізм» Вольтера.

Д. Дідро і «Енциклопедія». Дідро – теоретик реалістичного мистецтва (аналіз 1 твору на вибір «Черниця» / «Племінник Рамо»). Філософські та естетичні погляди Ж.-Ж. Руссо, їхнє відображення у творчості письменника (аналіз роману «Нова Елоїза»). Драматична спадщина Г.Е. Лессінга: проблематика, жанрові особливості (аналіз 1 драми на вибір «Емілія Галотті» / «Натан Мудрий»). Рух «Бурі та натиску». Життя і творчість Й.В. Гете. Трагедія Й.В. Гете «Фауст»: жанр, композиція, проблематика. Історія виникнення роману Й. В. Гете «Страждання молодого Вертера». Жанр, тема, ідея роману. Творчість Ф. Шіллера (аналіз драм Ф. Шіллера («Розбійники», «Підступність та кохання»). Загальна характеристика розвитку італійської літератури XVIII ст. Творчість Карло Гольдоні. Творчість Карло Гоцці.

Романтизм

Романтизм як художній напрям і літературний метод, його історична основа та естетична своєрідність. Проблема романтизму в сучасному літературознавстві. Особливості виникнення та етапи розвитку романтизму в Німеччині (ієнська, гейдельберзька та берлінська школи, представники).

Творчість Новалиса (аналіз роману «Генріх фон Офтердінген»), Г. фон Клейста («Міхаель Кольхаас»). Творчість Е.-Т.-А. Гофмана. Естетичні погляди, особливості мистецького методу. Аналіз новели-казки Е.-Т.-А. Гофмана «Малюк Цахес». Роман Е.-Т.-А. Гофмана «Життєва філософія кота Мурра»: композиція, образи, романтична іронія; образ кота Мурра, образ Крейсlera і тема мистецтва. Своєрідність розвитку романтизму в Англії, етапи, жанри, представники. Поети «Озерної школи»: У. Вордсворт, С. Т. Колрідж, Р. Сауті. Поезія Дж. Кітса, Дж. Г. Н. Байрона. Поема Дж. Г. Н. Байрона «Паломництво Чайльд Гарольда»: співвідношення ліричного й епічного начал, герой і автор, історія створення, тема національно-визвольної боротьби. «Східні поеми» Дж. Г. Н. Байрона. П. Б. Шеллі, його лірика й поеми: провідні теми, мотиви, образи. Сюжет, композиція, образи головних героїв у романі В. Скотта «Айвенго». Загальна характеристика французького романтизму. Література Великої французької буржуазної революції. Жанр революційної пісні, пісенна творчість Ж.-П. Беранже. Література Консульства та Імперії. Ранні французькі романтики: Ф.-Р. де Шатобріан, Б. Констан, Ж. де Сталь. Література Реставрації. Лірика французького романтизму (А. де Ламартін, А. де Віньї, В. Гюго). Творчість А. де Мюссе: роман «Сповідь сина віку», драматургія, лірика. Передмова до драми «Кромвель» В. Гюго як маніфест французького романтизму. Драматургія В. Гюго («Ернані» / «Рюї Блаз» / «Король бавиться»). «Собор Паризької Богоматері» В. Гюго як зразок романтичного історичного роману. Загальна характеристика творчості Ж. Санд. Своєрідність розвитку американської літератури, регіональний характер американського письменництва. Новоанглійська, південна, західна школи. Романтизм і реалізм в американській літературі 19 століття. Ф. Купер та його пенталогія про Шкіряну панчошу. В. Ірвінг як творець американської новели. Її характерні риси. Новелістика Е.А. По: проблематика, жанрове новаторство, особливості оповіді і тип героя. «Пісня про Гайавату» Г. Лонгфелло – американський національний романтичний епос. Трансценденталізм і його значення у розвитку національної культури Америки. Історія виникнення Трансцендентального клубу, основи світогляду його учасників (Р.У. Емерсон, Г.Д. Торо).

Реалізм

Реалізм як художній метод. Формування реалістичного, соціально-психологічного роману. Творчість письменників-реалістів (Ч. Діккенс, У. Теккерея (Англія), Стендаль, П. Меріме, О. де Бальзак, Г. Флобер (Франція)). Особливості розвитку англійської реалістичної літератури XIX століття. Своєрідність реалістичного методу Ч. Діккенса. Роман «Девід Копперфілд». Збірка У. Уїтмена «Листя трави»: назва, побудова, провідні мотиви, образ ліричного героя. Роман без героя: «Ярмарок марнослава» У. Теккерея (жанрова своєрідність, проблематика). Естетика О. де Бальзака. Програма та структура епопеї «Людська комедія». Специфіка французького реалізму 50-60-х рр. XIX ст. Естетика Г. Флобера (концепція «мистецтва для мистецтва», принцип «об'єктивного письма»). Об'єктивний роман Г. Флобера «Мадам Боварі»: «книга ні про що»: конфлікт сюжету і стилю, проблематика роману. Розвиток реалістичної новели: сюжети, способи утворення характерів, роль оповідача (новелістика Г. де Мопассана). Естетичні принципи Г. де Мопассана, погляди на літературну творчість. Роман «Милий друже» Г. де Мопассана як твір соціально-психологічного реалізму. Розвиток американської літератури в др. пол. XIX ст. (Е. По, Г. Мелвілл). Художня своєрідність роману «Мобі Дік або Білий Кит» Г. Мелвілла.

Література межі XIX-XX стт.

Основні принципи натуралізму. Філософська основа. Загальна характеристика школи французького натуралізму. Творчість Е. Золя. Есе Е. Золя «Експериментальний роман». Ідейний задум циклу «Ругон-Маккари». Розвиток традиції соціального роману в американській літературі XX ст. (синтез художнього і документального як основна тенденція у розвитку американського реалізму п.п. XX ст. Ідейно-художні принципи задуму «великого американського роману» Т. Драйзера (аналіз роману «Американська трагедія»). Ідеї декадентства на межі століть: суб'єктивізм, індивідуалізм, аморалізм. Соціокультурні передумови розвитку літератури на межі XIX-XX століть. Формування світової літератури. Крах гуманізму (філософія Ф. Ніцше). Культурно-історичні передумови виникнення "чистого мистецтва". Група «Парнас»: Ш. Леконт де Лілля, Т. де Банвіль, Ж.М. Ередіа. Творчість Ш. Бодлера як «передтеча» символізму. Збірка «Квіти зла». Особливості художнього світогляду «Прерафаелітського братства» в Англії: естетика, представники. Художні особливості неоромантизму (Р. Кіплінг, Р.Л. Стівенсон, А. Конан-Дойл, Г. фон Гофмансталь, Г. Гауптман). Символізм як художній напрям (П. Верлен, А. Рембо, С. Маларме, М. Метерлінк). Маніфести поетичного символізму (Ж. Мореас). Рух естетизму у Великобританії др. пол. XIX ст. О. Уайльд як теоретик естетизму. «Портрет Доріана Грея» О. Уайльда: проблематика, художні особливості. Розвиток наукової фантастики (творчість Г. Уеллса). Основні принципи праці Е. Золя «Натуралізм в театрі» і її значення для становлення «нової драми». Новаторство Г. Ібсена в драматургії. «Ляльковий дім» як драма-дискусія. Нововведення у драматургії А. Стріндберга. П'єса «Фрекен Жюлі». Особливості німецької «нової драми». Творчість Г. Гауптмана (п'єса «Міхаель Крамер»). «Театр мовчання» Моріса

Метерлінка. Жанрові особливості феєрії «Синій птах» М. Метерлінка. Теорія нової драми в есеїстиці Б. Шоу. Особливості ранньої драматургії Б. Шоу (п'єса «Професія місіс Уоррен» як драма-дискусія). Б. Шоу про творчість Г. Ібсена: «квінтесенція ібсенізму». Особливості розвитку національної американської драми. Американська дійсність у театрі Ю.О'Ніла. Трагедія пристрастей у п'єсі «Любов під в'язами». Розвиток німецької літератури на межі століть. Творчість Г. Манна. Томас Манн: роман «Будденброки» і філософія Ф. Ніцше. Новелістика Т. Манна («Тоніо Крегер»: композиційні особливості, вирішення проблеми творчої особистості, еволюція головного героя). Майстер короткого оповідання: творчість О'Генрі. Художня своєрідність «Пригод Гекльберрі Фінна» Марка Твена. Тема двійництва у творі «Дивна історія доктора Джекіла і містера Хайда» Р.Л.Стівенсона. «Книга джунглів» Р.Кіплінга і англійський неоромантизм.

Історико-літературний розвиток літератури ХХ ст.

Періодизація, зв'язок з попередніми етапами, напрями і методи, школи, представники. Специфіка літературного процесу до і після 1945 р. Модернізм як напрям у мистецтві: естетична програма, філософська основа, концепція світу й людини. Модерністичні течії (імпресіонізм, експресіонізм). Модернізм і авангардизм: спільні та відмінні риси. Авангардистські течії (дадаїзм, сюрреалізм, імажизм, футуризм). Реалізм і модернізм у ХХ ст., їх взаємовплив і протистояння. Антивоєнна і антифашистська проблематика у творах ХХ ст. Війна і мир у творчості письменників ХХ століття. Образ тоталітаризму у світовій літературі. Загальна характеристика літературного процесу в Німеччині першої ХХ ст. Специфіка історико-літературного процесу у Західній та Східній Німеччинах. Етапи розвитку, літературні напрями, школи, орієнтація. Групи 47 і 61 (представники, проблематика, жанри) Суспільна та літературна позиція Г. Белля. Проблематика і поетика роману Г. Белля «Очима клоуна». Своєрідність творчості Г. Грасса. Шляхи розвитку швейцарської і австрійської літератури у ХХ столітті. «Празька школа» і роль Ф. Кафки у розвитку німецькомовних літератур ХХ ст. (зображення абсурдності буття, трагічної відчуженості особистості). Інтелектуальна проза: виникнення, характерологія (Т. Манн "Чарівна гора", Г.Гессе "Степовий вовк"). «Внутрішня» і «зовнішня» еміграція. Теорія епічного театру Б. Брехта: протиставлення «аристотелівського» та «епічного» театру, поєднання драматичної дії із епічною розповіддю, ефект "відчуження" (der Verfremdungseffekt), зонги. П'єса «Матінка Кураж і її діти». Проблема «втраченого покоління» в німецькій (Е.-М. Ремарк), англійській (Р. Олдінгтон), американській літературі (Е. Гемінгвей). Екзистенціалізм як світоглядний феномен ХХ ст. Філософія екзистенціалізму (М. Хайдеггер, К. Ясперс). Поняття «ангажованого екзистенціалізму». Ж.-П. Сартр як теоретик екзистенціалізму в літературі. Вплив ідей екзистенціалізму на творчість А. Камю. Етичний ідеал А. Камю: свобода і обов'язок, абсурдність буття і відповідальність, своєрідність гуманізму. Проблематика роману «Чума» А. Камю. Французька література до 1945 р.: напрями, жанри, представники. Співвідношення реалізму й модернізму. Творчість М. Пруста, Р. Роллана, А. Сент-Екзюпері. Шляхи розвитку французького модернізму після 1945 р. «Антироман» і «антидрама» (С. Беккета, Е. Іонеско, Н. Саррот, А. Роб-Гріє,

концепція світу і людини, особливості поетики). Довоєнна література Великої Британії. Поезія модернізму (Т.С. Еліот, Е. Паунд), школа «потoku свідомості» (Дж. Джойс, В. Вульф, Д. Г. Лоуренс) Література Великої Британії між двома світовими війнами. Традиції реалізму. Творчість письменників Дж. Б. Шоу, Г. Веллса, Дж. Голсуорсі). Особливості історико-літературного розвитку Великої Британії після 1945 р. Література «сердитих молодих людей», робітничий роман. Англійський модерністський роман (представники, проблематика, мотиви) Жанр англійської (Дж. Орвелл, О. Гакслі) і американської антиутопії (Р. Бредбері, К. Воннегут): зіставний аспект. Шляхи розвитку літератури США до 1945 р.: напрями, етапи, представники. Творчість Т. Драйзера, В. Фолкнера, Е. Хемінгуея, Ф.С. Фітцджеральда. Історико-літературний процес у США після 1945 р. Жанрово-стильове і проблемне розмаїття американського повоєнного роману. Творчість Дж. Д. Селінджера. Рух бітників. Творчість Дж. Керуака («В дорозі»), К. Кізі. Американський театр ХХ століття. Латиноамериканський роман. Поняття про «магічний реалізм». «Сто років самотності» Г. Г. Маркеса (новелістика Х. Л. Борхеса) Постмодернізм: філософія, естетика, поетика, зв'язок з модернізмом. Дж. Фаулз (У. Еко, П. Зюскінд). Поняття масової літератури: соціальні, психологічні та художні витоки.

Програмні результати навчання визначені в освітній програмі:

ПРН-1	Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
ПРН-2	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН-3	Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
ПРН-5	Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.
ПРН-6	Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
ПРН-7	Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
ПРН-8	Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН-11	Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.
ПРН-13	Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).
ПРН-14	Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
ПРН-15	Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (доперекладацький) аналіз текстів різних стилів і жанрів.
ПРН-17	Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й

	мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
ПРН-18	Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.
ПРН-19	Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.